

4. Лазаренко Н. Культура мовлення як невід'ємна складова ключових компетентностей сучасного педагога / Н. І. Лазаренко // Наукові записки Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського. Серія: Філологія (мовознавство) : Збірник наукових праць / [гол.ред. Н. Л. Іваницька]. – Вінниця : ТОВ «Фірма «Планер», 2016. – Вип.23. – С.36-42.
5. Лазаренко Н. І. Розвиток пізнавальної активності першокласників у період навчання грамоти / Н.І.Лазаренко // Початкова школа. – 1999. – № 5. – С.13-16.
6. Лазаренко Н. І. Формування у молодших школярів поняття про слово у взаємозв'язку його лексичних та граматичних значень : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня доктора пед. наук : спец. 13.00.02 «Методика викладання (української мови)» / Н. І. Лазаренко. – К., 1993. – 24 с.
7. Лазаренко Н. І., Коломієць А. М., Клименко А. О. Симбіоз методологічних підходів до розвитку освіти в умовах інформаційного суспільства. Наука і освіта, №4, с. 107-112, 2017. DOI: <https://doi.org/10.24195/2414-4665-2017-4-18>.
8. Лапшина І.М. Дослідження аспектів підготовки майбутніх учителів початкових класів до проведення інтегрованих занять з молодшими школярами / І.М.Лапшина // Актуальні проблеми дошкільної та початкової освіти в контексті сучасних освітніх парадигм: збірник матеріалів науково-практичної конференції викладачів і студентів факультету дошкільної, початкової освіти та мистецтв / за ред. О.А.Голюк. – Вінниця: ТОВ «Меркьюрі-Поділля», 2017. – С.25-29.
9. Науменко В. Навчання вдумливого читання і розуміння твору / Науменко // Початкова школа. – 2008. – № 3. – С.50-51.
10. Родюк Н.Ю., Голюк О.А. Шляхи ефективного формування діалогічного мовлення учнів на уроках навчання грамоти / Н.Ю. Родюк, О.А.Голюк // Вісник Луганського національного університету імені Тараса Шевченка. Серія: Педагогічні науки : зб. наук. пр. – Старобільськ, 2019. – № 3 (326) травень. – С. 64-74.
11. Слободянюк Н.Ю. Український національно-культурний компонент у мові художньої історичної прози Пантелеймона Куліша: Автореф. дис. ... канд. філол. наук / Київський національний університет ім. Т. Шевченка. – К., 2001.
12. Технології творчого розвитку молодших школярів на уроках галузі «Мови та літератури» : Інформаційне видання для здобувачів ступеня вищої освіти магістра / Укл. І.М.Лапшина, Н.Ю.Родюк. – Вінниця : ВДПУ, 2018. – 60 с.

ВИКОРИСТАННЯ НАЦІОНАЛЬНИХ ТРАДИЦІЙ У ПОЧАТКОВІЙ ШКОЛІ ЯПОНІЇ

Тетяна Махлай, здобувач ступеня вищої освіти «бакалавр»

Науковий керівник: О.В. Шикиринська, кандидат педагогічних наук, доцент

Вінницький державний педагогічний університет імені Михайла Коцюбинського (Україна)

USE OF NATIONAL TRADITIONS IN THE PRIMARY SCHOOL OF JAPAN

Tatiana Makhlai, Bachelor of Higher Education

Vinnitsia Mykhailo Kotsiubynskyi State Pedagogical University (Ukraine)

Анотація. У статті досліджуються особливості використання національних традицій у початковій школі Японії, становлення молодших школярів японської системи освіти у порівнянні з українською освітою, а також вплив національних традицій на становлення особистості.

Ключові слова: національні традиції, японська система освіти, українська система освіти, групова поведінка, міжособистісне спілкування.

Abstract. The article examines the peculiarities of the formation of younger students of the Japanese education system in comparison with Ukrainian education, as well as the influence of national traditions on the formation of personality.

Key words: national traditions, Japanese education system, Ukrainian education system, group behavior, interpersonal communication.

В умовах оновлення національної школи, визначення шляхів реформування вітчизняної освіти та входження нашої держави у світову освітню спільноту особливого значення набуває аналіз та раціональне використання зарубіжного педагогічного досвіду, оскільки в Україні відбувається реформування системи освіти, а також у зв'язку із запровадженням концепції нової української школи [2, с.117]. Частково питання, що стосуються особливостей системи навчання та виховання в Японії розглядалися такими

науковцями, як Джеффри Парріндер, Пол Теру, Гесс та Азума, Скотт Селігман та іншими. Проте, проблема використання національних традицій в початковій школі Японії розкрита недостатньо.

Мета статті полягає в теоретичному обґрунтуванні особливостей національних традицій освіти та виховання в контексті становлення системи початкової освіти Японії – країни, в якій яскраво представлена азіатська педагогічна традиція та виявлення серед них тих, що мають конструктивне значення для вітчизняної педагогіки на сьогочасному етапі становлення освіти в Україні.

В останні роки світ не перестає вражати «японське диво» – прорив країни-сонця, що сходить, у лідери світового розвитку. Американський письменник і дослідник Пол Теру у одній зі своїх книг писав, що така країна як Японія – це одна родина, одна мова, один набір правил, де вірять у велич своєї долі та долають будь-які перешкоди для її досягнення [8, с. 59]. Разом з тим, конфуціанська ідеологія, яка глибоко вплинула на японське суспільство, підкреслює суттєву моральну прямоту дитини. Ця концепція ідеальної людини виокремлює такі особливості, як гуманність, повага до старших, любов до оточуючого середовища, почуття обов'язку, справедливість, скромність, стриманість тощо [7, с. 163].

Японські національні традиції відіграють важливу роль у формуванні суспільно значущої особистості. Батьки виховують та навчають своїх дітей загальним вмінням та навичкам, що є важливими для оточуючих, навчають дітей бути рівними зі всіма, показувати себе з найкращого боку та не соромитись просто бути собою. Тобто закладають основне підґрунтя для навчання дітей в подальшому, починаючи з початкової школи, де вони поступово стають самостійними.

Освіта, без сумніву, є основним стовпом зростання для людей всього світу. Кожна країна має свої методи навчання та виховання дітей, щоб стати частиною власної унікальної культури, і Японія не виняток.

Дитина в Японії є членом «національної сім'ї». Про всіх японських дітей піклується все суспільство, а всі японські дорослі допомагають дітям засвоїти норми і звички суспільства. Діти дізнаються, що група важливіша за індивіда і що він не повинен виділятися. Відповідна поведінка включає навчання, як бути стриманим, співпрацювати та підтримувати групу [6].

Японці традиційно цінують гармонію, ввічливість, відповідальність, повагу до старших, скромність, самоконтроль, чесність, стриманість, вірність, смиренність, працьовитість, терпіння, наполегливість, відданість, віру в порядок та стабільність, наголошують на зобов'язаннях перед громадою, а не лише на індивідуальних правах, а також намагаються уникати конфліктів за будь-яку ціну. Ці цінності, як правило, вивчають діти, починаючи з ясел.

Для того, щоб виявити, наскільки українські вчителі початкової школи знайомі з системою навчання та виховання Японії ми провели анкетування у комунальному закладі «Загальноосвітня школа І-ІІІ ступенів № 8 Вінницької міської ради» у листопаді 2019 року.

Запитання анкети мали такий вигляд:

1. Чи знайомі ви з японською системою освіти та виховання у початковій школі?
2. Якщо так, то з чим саме ви знайомі?
3. Яким чином ви реалізуєте трудове виховання дітей?
4. Яка особистість виховується у початковій школі?
5. На вашу думку, чи потрібно використовувати у початковій школі інтерактивні методи навчання? Чому?
6. У вас є діти?
7. Якщо «так», то яким чином ви берете/брали участь у шкільному житті дитини?
8. Якщо «ні», то яким чином ви долучаєте батьків до шкільного життя дітей?
9. Чи допомагаєте ви дітям вирішувати конфлікти між собою? Яким чином?
10. Що є найголовнішим в процесі соціалізації дитини у класному колективі?

11. Скільки повних років було дітям коли вони пішли в перший клас?(Враховуючи вік кожного учня)
12. Чи відвідують ваші учні позашкільні гуртки? Які саме?
13. Які методи навчання ви застосовуєте на уроках?
14. Чи вважаєте ви доцільним навчання дітей самокритики? Чому?
15. Які моральні, фізичні та духовні якості дитина виховує під час навчання у початковій школі?
16. Яку систему оцінювання знань ви використовуєте?
17. Чи допускаєте ви таке, що дитина залишиться на повторний рік навчання через свою неуспішність?
18. Назвіть чотири основні цілі морального виховання.
19. Чи вважаєте ви правильним таке твердження: «Всі діти однакові, тому кожен не повинен виділятися серед інших»?
20. Ваш педагогічний стаж, як вчителя початкових класів?

Проаналізувавши результати анкетування та зіставивши їх з японською системою освіти, нам вдалось дійти таких висновків:

- більшість вчителів, які мають більше 5 років стажу, не знайомі з системою виховання і навчання дітей у Японії, але залюбки використовують деякі аспекти, не знаючи того;
- реалізація трудового виховання дітей відбувається через загальні доручення: догляд за кімнатними рослинами (полив, обприскування), прибирання робочого місця в кінці робочого дня чи після уроку, але такого явища, як повне прибирання території чи класу, так як роблять учні в Японії – немає;
- за програмою нової української школи перш за все у дітей формуються певні компетентності, які індивідуальні для кожної дитини, а японська система освіти передбачає формування загальних якостей, які характерні для всього соціуму;
- на думку українських вчителів, інтерактивні методи навчання краще сприймаються учнями і є цікавішими для сприйняття та зосередження на матеріалі, який подає вчитель – ця особливість активно використовується вчителями японської системи освіти;
- долучення батьків до освітньо-виховного процесу відбувається через участь батьків у різноманітних родинних виховних заходах, в якому безпосередньо беруть участь і самі учні, на відміну від Японії, де батьки не беруть участь у шкільному житті дитини;
- під час вирішення конфліктних ситуацій вчителі початкової школи України намагаються пояснити дітям, як краще вчинити для подальшого підтримання приємного спілкування, в той час, як японські вчителі дають можливість дітям самостійно знайти способи розв'язання конфліктної ситуації;
- соціалізація дитини у класному колективі, на думку багатьох вчителів, більшою мірою залежить від оточення; особливістю вирішення цієї проблеми вони вважають формування сприятливого середовища для навчання з боку однолітків, в той час, коли японські вчителі дають можливість дитині самостійно визначити своє місце в колективі;
- в Японії, діти йдуть до школи лише тоді, коли їм виповнилось повних 6 років, а в Україні вік дітей в першому класі варіюється від 5 до 7 років, що є не дуже хорошим показником, враховуючи психологічні особливості розвитку дівчаток та хлопчиків у певний віковий період;
- японська система освіти передбачає розвиток дітей у різних напрямках, тому там не має такого явища, як репетиторство, на відміну від української системи, де діти відвідують додаткові заняття з деяких предметів, починаючи з початкової школи;
- на думку вчителів, навчання дітей самокритики є не дуже корисним в умовах нової української школи, так як діти не впевнені в своїх силах, на відміну від дітей Японії, які навчаються критикувати свої вчинки змалку;

– головною метою вчителів за НУШ є формування у дітей компетентностей, а в Японії вчителі виховують у дітей наполегливість, доброзичливість, старанність у навчанні та вміння зберігати здоров'я;

– українські, так як і японські, вчителі, під час оцінювання результатів навчання дитини, використовують оціночні судження, типу «добре працював» («А»), «задовільно» («В»), «треба намагатися» («С»), не порівнюючи дітей між собою.

Якщо пригадати часи козацтва, то в якості національних українських традицій там був кодекс козака (наприклад, «Сам помирай, а товариша виручай» тощо), більшість аспектів якого, можуть бути актуальними і сьогодні, бо національна згуртованість сприяє розквіту держави та обороноздатності. А у нашій початковій школі ми не помітили акценту на суспільно значущих якостях.

Як зазначає Б.Вульфсон [3], японські педагоги підкреслюють, що метою роботи школи на сучасному етапі розвитку суспільства, має бути виховання як формування якостей особистості, а не навчання як передача інформації, тобто «розпалення факела», а не «наповнення судини», як казав К.Д. Ушинський. У зв'язку з цим, сформувалися основні завдання освіти та виховання в Японії:

– побудова системи безперервної освіти, що діє протягом усього активного життя кожної людини;

– перебудова змісту та методів навчання і виховання з метою максимального врахування особливостей дітей в навчальному процесі;

– приведення структури, змісту та методів освіти і виховання у відповідності з такими процесами та явищами, як комп'ютеризація, високий ступінь інформатизації, а також інтернаціоналізація сучасного життя.

Висновок. Таким чином, спостерігаючи за діяльністю дітей, провівши анкетування з вчителями початкової школи та проаналізувавши його результати, нам вдалось дізнатись, що застосування деяких аспектів японської освіти і виховання (наприклад, такого аспекту, як самокритика) в Україні було б не дуже корисним, у зв'язку з тим, що українські молодші школярі не дуже впевнені у своїх силах, а також тривожні, занадто прислухаються до критики зі сторони і засмучуються через це, таким чином у них погіршується самооцінка, що є дуже важливим аспектом у життєдіяльності, міжособистісному спілкуванні особистості та подальшій співпраці з оточуючими. А також, проаналізувавши відповіді вчителів на запитання анкетування, ми зробили такий висновок, що більшість вчителів не знайомі з японською системою освіти та виховання. Але не знаючи того, залюбки застосовують деякі аспекти системи формування особистості Японії, тим самим формуючи якості спільної роботи з оточуючими, але разом з тим, виховують індивідуальність в кожній особистості, враховуючи можливості розвитку та вікові особливості.

За допомогою порівняння освіти і виховання Японії та України на сучасному етапі розвитку, ми сформулювали основну відмінність між особистостями цих країн. В Японії можна бути індивідуальним, постійно самовдосконалюватись, але при цьому потрібно пам'ятати про інтереси та вимоги колективу, що оточує особистість. Тобто освіта і виховання Японії спрямовується більше на суспільство, ніж, наприклад, в Україні – на індивідуальність, формування особистості, яка буде відрізнятися від інших.

Список використаних джерел:

- 1.Бондар Ю. В. Використання інтерактивних технологій в освітньому процесі початкової школи / Ю. В. Бондар // Соціально-освітні доміанти професійної підготовки фахівців соціальної сфери та інклюзивної освіти: збірник наукових статей (Бердянськ, 23-24 жовтня 2019 року). – Бердянськ, 2019. – С. 229-233.
- 2.В. Вишківська, О. Шикиринська. Організація процесу навчання в новій українській школі: теоретико-практичний аспект // Молодь і ринок, 2019. - № 11 (178) – С. 115-119
- 3.Вульфсон Б.Л. Сравнительная педагогика Б.Л. Вульфсон – М.: УРАО, 2003. – 232с.
- 4.Голук О. Використання потенціалу соціальних Інтернет-мереж у взаємодії педагогів з родинами вихованців у контексті освітніх інновацій / О. Голук // Актуальні проблеми дошкільної та початкової освіти в контексті європейських освітніх стратегій : збірник матеріалів науково-практичної конференції викладачів і студентів інституту педагогіки, психології і мистецтв, 9-11 квітня 2014 р., м. Вінниця / за ред. Г. С. Тарасенко ;

- Вінницький державний педагогічний університет імені Михайла Коцюбинського, інститут педагогіки, психології і мистецтв. – Вінниця : ТОВ «Нілан-ЛТД», 2014. – Вип. 3. – С. 47-50.
5. Демченко Е., Кит Г., Голюк О., Родюк Н. Развитие субъектности будущих педагогов в контексте подготовки к работе с одаренными детьми / Елена Демченко, Галина Кит, Оксана Голюк, Наталья Родюк // Society, Integration, Education. Proceedings of the International Scientific Conference, May 25th-26th, 2018. – Rezekne : Rezekne Academy of Technologies, 2018. – P. 507-519.
6. Джуринський А. Н. Чому і як навчають школярів в Японії / А.Н. Джуринський – М. : Просвящение, – 1997. – 84с.
7. Катруца, Н. Б. Вплив ідей конфуціанства на систему виховання в Японії [Текст] / Н. Б. Катруца // Наук. зал. Ніжин. держ. ун-ту ім. М. Гоголя. – 2008. – Психолого-педагогічні науки. - № 5. - С. 163.
8. Самохвалова В.И. Роль традиционной культуры в японской модели эстетического воспитания / В.И. Самохвалова // Эстетическое воспитание: вопросы теории и практики. – М, 1990, – С.59.
9. Стахова І.А. Особливості становлення цілісної картини світу в дітей шестирічного віку / І.А. Стахова // Молодий вчений, №5.2 (69.2), 2019. – С.162-165.
10. Слободянюк Н.Ю. Діловодство та управлінська документація: Навч. пос. – Вінниця: ВНТУ, 2004. – 79 с.
11. Технології творчого розвитку молодших школярів на уроках галузі «Мови та літератури» : Інформаційне видання для здобувачів ступеня вищої освіти магістра / Укл. І.М.Лапшина, Н.Ю.Родюк. – Вінниця : ВДПУ, 2018. – 60 с.
12. Holiuk, O., Pakhalchuk, N., Rodiuk, N., Demchenko, O., & Kit, G. CRITERIA AND INDICATORS OF FORMATION OF HUMANISTIC AND VALUE ATTITUDE OF PRIMARY SCHOOLCHILDREN TOWARDS THEMSELVES //Proceedings of the International Scientific Conference. Volume III. – 2020. – T. 198. – С. 198-211.

УРОКИ ЛІТЕРАТУРНОГО ЧИТАННЯ ЯК ОСНОВА ФОРМУВАННЯ ТВОРЧИХ ЗДІБНОСТЕЙ УЧНІВ ПОЧАТКОВОЇ ШКОЛИ

Аліна Мельник, здобувач ступеня вищої освіти «магістр»

Науковий керівник: Н.Ю.Родюк, кандидат філологічних наук, доцент

Вінницький державний педагогічний університет імені Михайла Коцюбинського (Україна)

LESSONS OF LITERARY READING AS THE BASIS OF THE FORMING THE CREATIVE ABILITIES OF THE PRIMARY SCHOOLCHILDREN

Alina Mel'nyk, master's student

Vinnitsia Mykhailo Kotsiubynskyi State Pedagogical University (Ukraine)

Анотація. У статті досліджено теоретичну сторону питання уроків літературного читання як основи формування творчих здібностей молодших школярів. Розкрито методичну значущість уроків літературного читання в загальному розвитку учнів початкової школи. Виокремлено показники, які сприяють формуванню творчого потенціалу дітей молодшого шкільного віку.

Ключові слова: читання, літературне читання, творчі здібності, всебічний розвиток, урок, літературна гра.

Abstract. The article investigates the theoretical aspect of the issue of literary reading lessons as the basis of the formation of creative abilities of junior pupils. The methodological significance of the lessons of literary reading in the general development of primary school pupils is solved. Indicators that promote formation of creative potential of junior schoolchildren are singled out.

Key words: reading, literary reading, creative abilities, comprehensive development, lesson, literary game.

У сучасному світі гостро стоїть проблема творчого розвитку особистості. Кожна цивілізована країна дбає про творчий потенціал суспільства загалом і кожної людини зокрема, посилюється увага до розвитку творчих здібностей особистості, надання їй можливості виявити їх. Нині суспільству вкрай потрібні творчі люди не лише з розвиненим інтелектом, а й з високим рівнем культури та духовності, здатні до саморозвитку, до перетворення власного життя та життя країни на краще. Молодший шкільний вік – такий